

VEĽKÝ PLAGÁT SI ZAVESTE V TRIEDE

PRÁVO NEČITAŤ.

Možno sa vám to zdá postavené na hlavu, ale je to tak - aby deti chceli čítať, musia mať aj právo nečítať. Ak ich čítanie má tešiť, potrebuje byť *voľbou*, nie povinnosťou. A už vôbec nie podmienkou, aby ich niekto mal rád alebo s nimi hovoril s rešpektom. Ak sa vám časom rozčíta celá trieda až na jedno malé chlapča, nesmie sa voči nemu nikto správať nevhodne. Pretože všetci máme právo aj *nečítať*.

PRÁVO PRESKAKOVAŤ NIEKTORÉ PASÁŽE.

Ruku na srdce: nepreskakujete občas aj vy? Keď je pasáž nezaujímavá, deje sa čosi strašidelné alebo autor niečo opakuje po desiaty raz? Preskakovanie znamená, že stále ostávame v príbehu, akurát sa posúvame rýchlejšie. Je to tak v poriadku. Niektoré knihy si môžeme plnohodnotne užiť aj bez častí, ktoré nám tak úplne nevyhovujú.

PRÁVO KNIHU NEDOČITAŤ DO KONCA.

Vyskúšajte, je to naozaj obrovské oslobodenie. Nie každá kniha nám zapasuje ako uliata. Niekedy nám nesadne hlavná postava, inokedy štýl. Alebo sme na knihu ešte nedozreli - a možno ani nikdy nedozrieme. Je pritom úplne jedno, koľko dostala cien alebo že sa všetkým naokolo páčila. Nútiť sa ostávať v knihe, s ktorou máme nanič chémiu, znamená čítať menej, než by sme mohli. Skôr ako deti stratia chuť čítať úplne všetko, poraďte im takúto knihu odložiť bokom a skúsiť si napraviť apetít niečím iným.

PRÁVO PREČITAŤ SI KNIHU EŠTE RAZ.

Najmenšie deti si toto právo neomylné uplatňujú aj každý večer. Časom sa však odhodlanie opätovne čítať niečo milované a dôverne známe kdesi stráca, akoby sme viac nesmeli. Lenže my smieme! Harryho Pottera si už nikdy neprečítame po prvýkrát. Ale na tretí, štvrtý a piaty raz to bude vždy iná kniha. A každé jedno prečítanie si na nástenke zaslúži svoju vlastnú stopu.

PRÁVO ČITAŤ ČOKOLĽEK.

Ako, prosím? Čokolček? Veď predsa nie sú knihy ako knihy, hovoríte si. A to je možno pravda, ale iba čiastočná. Tréning čítania sa totiž deje na *akejkoľvek* knihe. Áno, aj na tých, ktoré sa vám môžu zdať *menej dobré*. Oveľa dôležitejšie než to, či deti čítajú literárne skvosty, je ich osobný zážitok z čítania. Nie je vôbec náhoda, že 9 z 10 detí považuje za svoju najobľúbenejšiu knihu práve tú, ktorú si vybrali samy (*Kids & Family Reading Report, 2019*).

Znamená to, že sa takto nikdy nedostanú ku dobrým knihám? Práve naopak. Čím viac budú čítať, tým je väčšia pravdepodobnosť, že sa dostanú aj k titulom, ktoré by inak prehliadali. Prirodzene a dobrovoľne.

PRÁVO POMÝLIŤ SI KNIHU SO SKUTOČNÝM ŽIVOTOM.

Možno jedno z vašich detí niekedy vysloví, že sa chce stať chovateľom drakov. Iné tajne dúfa, že je polobohom ako Percy Jackson. Ach, a romantické lásky, čo padajú z nebies a trvajú navždy! Ktoré dospievajúce dievča by si ich aspoň na chvíľu nepredstavilo ako skutočné? Každý má právo nechať sa pohltiť vymyslenými príbehmi, nech sa ostatným zdajú akokoľvek smiešne či naivné. Nie je azda práve toto jeden z najkrajších čitateľských zážitkov?

PRÁVO ČITAŤ KDEKOL'VEK.

Ak máte knihu stále so sebou, vždy sa nájde príležitosť začítať sa. V škole, aute, emhádečke, domácom pohodlnom kresielku, v parku, u lekára aj v tajných skrýšach. Musíte sa s deťmi iba dohodnúť na tom, že sa knižka vráti späť do triedy v použiteľnom stave.

PRÁVO PONORIŤ SA DO KNIHY IBA NA CHVÍĽKU.

Toto deťom chýba najviac! Nakúkať do kníh tu a tam, kedy sa dá. Listovať si fantastickou obrázkovou knihou počas krátkej prestávky s jablkom v ruke. Prečítať si dychberúci odstavce o gepardoch, kým sa začne prvá hodina. Zhltnúť stránku komiksu pri čakaní na autobus. Pre skvelý čitateľský zážitok nemusíme s knihou tráviť hodiny. Ak sa dá na päť minút siahnuť po mobile, zaručene sa dá aj po knihe - ak ju máme nablízku.

PRÁVO ČITAŤ SI NAHLAS.

Sú príbehy, ktoré sa pýtajú von. Až keď pustíte na jazyk slová, akoby sa nadýchli a ožili. A potom sú deti, ktoré im takúto láskavosť rady doprajú. Povzbudzujte svojich žiakov, aby sa nikdy necítili hlúpo za to, že si potrebujú čítať nahlas. Ak im to pomôže, môžu čítať napríklad plyšákovi alebo druhým deťom. Prípadne sa v hlasnom predčítaní môžu sriedať s kamarátom.

PRÁVO O KNIHE NEROZPRÁVAŤ.

Ak dočítate knihu, máte dve možnosti: podeliť sa o dojmy s ľuďmi naokolo alebo ju v sebe nechať v tichosti doznieť. Doprajte právo nerozprávať aj mladým čitateľom. Dar čítania prichádza zväčša z rúk ľudí, ktorí ustúpia bokom a nepýtajú sa, ako tomu prečítanému rozumieme.

10 práv čitateľa pochádza z knihy *Daniela Pennaca The Rights of the Reader.*

TENTO LETÁK JE VYTLAČENÝ NA RECYKLOVANOM PAPIERI

WWW.KRAJINACITATELOV.SK
WWW.NASATRIEDACITA.SK

PROGRAM NAŠA TRIEDA ČÍTA
PODPORUJE KNÍHKUPECTVO MARTINUS

 martinus

Krajina
čitateľov

krajinacitatelov.sk

DESAŤ PRÁV ČITATEĽA

